

A NŐK TEKINTÉLYSZEREPEIHEZ VALÓ VISZONYULÁS A SZEXUÁLIS ORIENTÁCIÓ ÉS A SZEXISTA HIEDELMEK TÜKRÉBEN

KÁNTÁS Éva Magdolna
ELTE PPK Pszichológia Intézet
ELTE PPK Pszichológia Doktori Iskola
kantasevamagdolna@gmail.com

ÖSSZEFOGLALÓ

Háttér és célkitűzések: Bár a nők társadalmi státusza sokat javult az elmúlt évszázadban, a nemek közötti egyenlőtlenség továbbra is nyugtalanító probléma, különösen Magyarországon. A nők és férfiak közötti egyik legnagyobb szakadék a hatalomban nyilvánul meg: Még mindig leginkább a férfiakat fogadják el olyan tekintélyszerepekben, mint orvos, bíró vagy politikai vezető, míg a nőket képtelennek tartják ezen szerepek betöltésére. Célom az volt, hogy felmérjem, a különböző bújtatott szexista attitűdök – mint például az ambivalens szexizmus és a neoszexizmus – hogyan befolyásolják a nők tekintélyszerepeinek elfogadását vagy elutasítását. Továbbá, hogy a szexuális orientáció és a férfiak felől észlelt fenyegetés hogyan befolyásolhatja a kapcsolatot a szexista hiedelmek és a nők tekintélyszerepeinek elutasítása között.

Módszerek: Kérdőív segítségével ($N = 471$) felmértem az ambivalens szexista attitűdök támogatottságát és az észlelt fenyegetettség mértékét a különböző szexuális orientációjú emberek körében. Ezt követően hierarchikus regressziót alkalmaztam, hogy megtudjam, mely attitűdök jelzik előre a nők tekintélyszerepeinek elutasítását.

Eredmények: A melegek támogatták a legkevésbé a szexista attitűdöket, míg őket érintette leginkább az a fenyegetés, amelyet a férfiak jelenthetnek az alárendelt csoportokra. Ez utóbbi arra készítette őket, hogy jobban támogassák a nőket a tekintélyszerepekben. Az ellenséges szexizmus csak a heteroszexuális emberek körében, míg a neoszexizmus minden csoportban előrevetítette a nők tekintélyszerepeinek elutasítását.

Következtetések: Míg a nők tekintélyszerepeinek elutasítása az ellenséges szexizmuson keresztül nagymértékben függött a szexuális irányultságtól, a neoszexizmus úgy tűnik olyannyira kulturálisan beágyazott, hogy szexuális irányultságtól függetlenül befolyásolja azt, hogy az emberek miképp ítélik meg a nők kompetenciáját. A szexizmus hatása azonban csökkenthető, ha valaki felismeri azt a fenyegetést, amelyet a férfiak jelenthetnek a nőkre.

Kulcsszavak: ambivalens szexizmus; neoszexizmus; nemek közötti egyenlőtlenség; észlelt fenyegetettség; nemi tekintélyszerepek

Bár az elmúlt évszázadban jelentős előrelépés történt a nők társadalmi, politikai és gazdasági helyzetét illetően, kétség sem férhet hozzá, hogy a nemek közötti egyenlőtlenségek továbbra is aggasztó méreteket öltenek (EC, 2021). Olyannyira, hogy a legfrissebb becslések szerint még 135,6 év kell ahhoz, hogy a nemek közötti egyenlőség megvalósulhasson (WEF, 2021). Magyarország a nemek közötti egyenlőség tekintetében különösen rosszul teljesít; a 156 vizsgált ország közül hazánk a 99. helyen végzett (WEF, 2021), ezzel a korábbi évekhez hasonlóan az Európai Unió utolsója. Mindannak ellenére, hogy Magyarországon közel 9%-kal több nő szerez felsőfokú végzettséget, mint férfi, az Európai Unió felmérése szerint hazánkban a férfiak és nők közötti szakadék mind politikai, mind gazdasági, mind pedig társadalmi pozíciók tekintetében is erőteljesen megmutatkozik. Például Magyarországon a női politikusok aránya továbbra is csupán 13%, a központi bank igazgatósági tagjainak 11%-a, a legnagyobb cégek, felügyelőbizottságok és igazgatóságok tagjainak is mindössze 11%-a nő, míg a kutatást finanszírozó szervezetek igazgatósági tagjainak egyetlen egy női tagja sincs (EIGE, 2021). A pozitív irányú változások ellenére tehát hosszú út áll még előttünk addig, míg a nőket a férfiakhoz hasonlóan elfogadják a különböző tekintélyszerepekben.

Nemi sztereotípiák és szerepinkongruitás

A nemi sztereotípiák általánosan elfogadott hiedelmek azzal kapcsolatban, hogy milyenek a férfiak és a nők (Ellemers, 2018). A szociálisszerep-elmélet (Eagly és mtsai, 2004) szerint a nemi sztereotípiák a nők és férfiak eltérő munkahelyi és otthoni társa-

dalmi szerepeiből fakadnak, mely eltérő társadalmi szerepek háttérében a nemek között fennálló biológiai különbségek és a társadalmi struktúra kölcsönhatása áll. Ezek eredményeképp a férfiak a sztereotípiák szerint kompetensek (pl. függetlenek, versengők), míg a nők erőssége a közösségiség (pl. gondoskodóak, együttérzőek). Így tehát azt mondhatjuk, hogy a maszkulinitás a kompetenciával, a femininitás a szerethetőséggel társul (Eagly és mtsai, 2004).

Az, hogy milyen tulajdonságokat társítunk a maszkulinitáshoz és femininitáshoz, jelentősen befolyásolja a nők és férfiak lehetséges társadalmi szerepeit. A Sztereotípiák Tartalom Modell (Fiske és mtsai, 2002; Fiske, 2018) szerint ugyanis a kompetencia és a szerethetőség két külön tengely, vagyis a nők és a férfiak a két dimenzió ellentétes pólusát képviselik. Ez azt jelenti, hogy míg a férfiakat a társadalom alapvetően kompetenciát igénylő feladatok ellátására tartja alkalmasnak (pl. menedzser), addig az ideálisnak tartott nő feminin, vagyis szerethető, de nem kompetens (pl. háziasszony; Fiske, 1998; Eckes, 2012), és egy kompetensnek tartott nőt (pl. feminista, karrierista) nem tartanak szerethetőnek. Ezért, ha a nők a férfiak által dominált területeken kívánnak érvényesülni, jelentős mértékű negatív diszkriminációval kell szembenézniük (Koburtay és mtsai, 2019).

A Szerep Inkongruitás Elmélete (Eagly és Karau, 2002; Koburtay és mtsai, 2019) szerint ugyanis a nők által hagyományosan betöltött szerepkörök a közösségi vonások meglétét igénylik (pl. érzékenység, függőség), míg a férfiak társas szerepei az otthon kívüli munkavégzéssel függenek össze és kompetenciát igényelnek (pl. autoritás, versenyszellem) (Eagly és Diekmann, 2000; Fiske, 2018). Így tehát, a nemi-sztereotipikus

szerepek megoszlása azt jelenti, hogy amikor vezetői pozícióra gondolunk, akkor a masculinnak tartott tulajdonságok jutnak eszünkbe, mint a hatékonyság feltételei. Emiatt a társadalmunk sokkal inkább tartja a férfiakat alkalmasnak az autoritást igénylő pozíciók betöltésére, mint a nőket, akiknek a társadalmi szerepei és az észlelt tulajdonságai teljes mértékben ellentétesek a hatalmi pozíciókhoz kötődő elvárásokkal (van Veelen és Derks, 2021). Schein (2001) nyomán ezt a jelenséget úgy hívjuk, hogy „gondolkodj férfiként – gondolkodj menedzserként” (lásd még Kovács, 2012).

Láthatjuk tehát, hogy a nemi sztereotípiák nem csak annak a társadalmi megítélését befolyásolják, hogy a nők és férfiak mennyire eltérőek és milyen foglalkozások lennének *ideálisak* a számukra, de nagymértékben meghatározzák azt is, hogy mennyire tartják *alkalmasnak* őket a különböző szerepek betöltésére. A nemi sztereotípiák miatt tehát a nőket nem is tartják alkalmasak olyan szerepkörök betöltésére, melyeket hagyományosan a férfiakhoz társítunk (pl. vezető, politikus), vagy legalábbis közel sem tartják őket olyan hatékonyak és szerepbeillőnek (Diekman és mtsai, 2017; van Veelen és Derks, 2021). Különösen erős lehet ez a hatás olyan tradicionális nemi attitűdű országban, mint amilyen Magyarország (Scharle, 2015). Példaként említhetjük a női politikusok arányát Magyarországon. A női képviselők jelenlegi 13.1%-os arányával a nemzetközi felmérések szerint hazánk a vizsgálatba bevont 190 (demokratikus) országból a 152. helyen áll. Ezzel nem csak Európa utolsójanként szerepel, de olyan országok mögé sorolódott, mint Azerbajdzsán, Líbia, India vagy épp Bangladesh (IPU Parline, 2021). Ezek az arányok pedig addig várhatóan nem is fognak változni, míg a szexista ideológiák intézmé-

nyesült támogatottsága nem csökken az országban.

A szexizmus szerepe a női tekintélyszerepek elutasításában

A szexizmus olyan hiedelmek összességé-ként értelmezhető, amelyek a férfiak és nők számára társadalmilag elvárt szerepekre és sztereotípiákra építve a nők negatív (alacsonyabb rendű) értékelését vonja maga után, valamint meghatározza a nemek egymással folytatott interakcióját, viszonyulását és viselkedését (Glick és Fiske, 1996; Ramiro-Sánchez és mtsai, 2018). Bár az elmúlt évtizedekben a nők felé irányuló nemi előítéletek csökkentek (Ferguson, 2018), nem szűntek meg. Ugyanakkor a korábbi, nyíltan ellenséges szexizmust lassanként szofisztikáltabb, bűjtatottabb formába ágyazott előítéletek váltották fel, vagy még inkább: egészítették ki. Az ambivalens szexizmus és az úgynevezett neoszexizmus épp az ilyen bűjtatott szexista hiedelmeket testesítik meg.

Az *ambivalens szexizmus* esetében az ellenséges attitűdöket az úgynevezett jóindulatú attitűdök egészítik ki (Glick és Fiske, 1996). Vagyis az ambivalens szexizmus két komponensből áll: ellenséges és jóindulatú szexizmusból. Az ellenséges szexizmus nyílt ellenségességet fejez ki a nőkkel szemben és mintegy ‘bünteti’ azokat a nőket, akik a hagyományos nemi szerepeket megsértik vagy akár nyíltan ágálnak ellene. Az ellenséges szexizmus arra az elképzelésre vonatkozik, hogy a nők szexualitáson vagy feminista ideológiákon keresztül akarnak a férfiak fölé kerekedni és kontrollálni őket (Cross és mtsai, 2019; Glick és Fiske, 2001). Ebből kifolyólag az ellenséges szexizmus legjelentősebben azon nők felé irányul, akikről úgy gondolják, hogy a férfiak hatalmát

(pl. feministák) vagy éppen státuszát (pl. karrierista nők) kívánják kihívások elé állítani (Cross és mtsai, 2019; Glick és Fiske, 1996, 2001). Ezt alátámasztja az is, hogy azok, akik elfogadják az ellenséges szexista nézeteket, általában jelentősen negatívabb attitűdökkel fordulnak a női vezetők felé). Mi több, az ellenséges szexizmus összefüggésben áll a női menedzserek iránti negatív attitűdökkel, valamint a menedzserei szerepet betöltő nőkkel is (Masser és Abrams, 2004; Ruthig és mtsai, 2021).

Míg az ellenséges szexizmus leplezetlenebbül köthető a hatalomhoz, a jóindulatú szexizmus jóval nehezebben észrevehető, hiszen az észlelő számára ez utóbbi úgy tűnhet, hogy a nők irányába pozitív attitűdöket testesít meg. Valójában azonban a jóindulatú szexizmus épp úgy fenntartja a nemi hierarchiát és az ebből fakadó nemek közötti egyenlőtlenségeket, mint az ellenséges szexizmus (Barretto és Ellemers, 2005; Connor és mtsai, 2016; Hammond és Overall, 2016). A jóindulatú szexizmus sajátossága, hogy bár látszólag elismeri a nőket, csak azokat a nőket 'jutalmazza', akik megfelelnek a nemi-sztereotíp viselkedés megjelenítésére vonatkozó elvárásoknak és alárendelik magukat a férfiak dominanciájának. Ezzel pedig jelentősen korlátozza, hogy a nők milyen szerepeket tölthetnek be és arra motiválja őket, hogy proszociális és intimitáskereső viselkedést tanúsítsanak, amely nem fenyegető a férfiak társadalmi státuszára nézve (Glick és Fiske, 1996). A jóindulatú szexizmus tehát idealizálja a nőket a státusz-irreleváns vonásokat igénylő szerepekben (pl. háziasszony), konzerválva alacsony társadalmi pozíciójukat, míg az ellenséges szexizmus negatívan értékeli a státusz szempontjából releváns (kompetencia) tulajdonságokat megjelenítő nőket. Noha a jóindulatú

szexizmussal kapcsolatban a korábbi vizsgálatok eddig nem találtak hasonló összefüggéseket, mint az ellenséges szexizmus és a női vezetők, illetve menedzserek negatív megítélése kapcsán (Ruthig és mtsai, 2021), néhány vizsgálat tanulsága szerint a jóindulatú szexizmus képes előre jelezni a nőket érő munkahelyi diszkriminációt (Feather és Boeckmann, 2007; Good és Rudman, 2010). A bújtatott szexizmus különböző formái tehát pontosabb előrejelzői lettek a nők korlátozását elősegítő attitűdöknek, mint nyíltan ellenséges társaik.

Míg a jóindulatú szexizmus látszólag pozitív színben tünteti fel a nőket, addig a modern szexista irányzatok a nők iránti neheztelés köntösébe bújtatják a szexista hiedelmeket, azt a narratívát állítva a középpontba, hogy a nők igazságtalan követeléseket állítanak a férfiakkal szemben. Ezzel együtt pedig konzekvensen tagadják a nőket érő diszkriminációt (Swim és mtsai, 1995) és ágálnak az ellen, hogy a nők gazdasági és politikai befolyása nőjön. Az ilyen politikai alapokon nyugvó – modern szexista – hiedelmek egyik szélsőséges formája az ún. *neoszexizmus* (Gomes és mtsai, 2021; Tougas és mtsai, 1995), amely egyenesen arra az elképzelésre épül, hogy a nők szabadsága hátrányosan érinti a férfiakat. Azok az emberek, akik elfogadják ezeket a nézeteket, úgy gondolják, hogy a nőket érő diszkrimináció mára már egy nem létező probléma, hiszen a nemek közötti verseny egyenlő esélyekkel zajlik. Ezért, ha a nők alulreprezentáltak bizonyos területeken – mint például a vezetők körében (EIGE, 2021; Reskin és Ross, 1995) –, annak csakis az lehet az oka, hogy alkalmatlanok a pozíció betöltésére (Ratliff és mtsai, 2017), esetleg nemükből fakadóan nem is vágynak rá (Swim és mtsai, 1995).

A neoszexizmus tehát leginkább a munkaügyi szférában megjelenő új típusú szexista hiedelmekre vonatkozik, ebből fakadóan pedig pontosan tükrözi a női vezetők-höz való viszonyulást. Ráadásul, minél inkább egyetért valaki a neoszexista hiedelmekkel, annál inkább hinni fog a nemi sztereotípiákban, és abban, hogy a nőkből egyszerűen hiányoznak a vezetéshez szükséges készségek (Delgado és mtsai, 2019). Továbbá, hasonlóan a jóindulatú szexizmus-hoz, azok, akik elfogadják a neoszexista hiedelmeket, általában nem tartják sem magukat, sem hasonló nézetű társaikat szexistának (Swim és mtsai, 2004, 2005).

Észlelt fenyegetettség és monopolizált tekintélyszerepek

A tradicionális nemi szerepek és a szexista hiedelmek tehát jelentős negatív társadalmi, gazdasági, és politikai következményekkel járnak a nők számára, amelyet, mint a domináns csoport – jelen esetben a férfiak – általi fenyegetésként élnek meg. Ez az észlelt fenyegetettség kétféle lehet: reális és szimbolikus. A Reális Fenyegetettség Elmélete (Sherif, 1966) szerint a felek véges javakért versengenek. Ez a versengés zéróösszegű játszmaként jelenik meg; vagyis az egyik fél győzelme mindenképpen a másik fél vereségét jelenti. A nemek közötti egyenlőség értelmezése is gyakorta ezen a narratíván alapul (Ruthig és mtsai, 2021), annak ellenére, hogy a nemek közötti egyenlőség esetében korántsem igaz az, hogy az egyik csoport helyzetének javulása a másik csoport helyzetének romlásához vezetne. Éppen ellenkezőleg: a nemek közötti egyenlőség minél magasabb szintű megvalósulása például több munkahelyet és megnövekedett GDP-t eredményez (Maceira, 2017). Azonban, ha

a férfiak a nemek közötti egyenlőségre, mint zéróösszegű játszma tekintenek, jóval kevésbé támogatják a nemek közötti egyenlőség elérését célzó intézkedéseket (Kuchynka és mtsai, 2018), valamint diszkriminálják a női vezetőket és kollégákat (Ruthig és mtsai, 2021). A szimbolikus fenyegetettség ettől némiképp eltérően inkább arra vonatkozik, hogy a férfiakat és a maskulinnak tartott tulajdonságokat (pl. határozott) és foglalkozásokat (pl. orvos) a társadalom magasabbra értékeli, mint a nőket vagy a femininnek tartott tulajdonságokat (pl. gyengéd) és foglalkozásokat (pl. tanító). Összességében tehát a nők fenyegetettségélménye – részben – abból adódik, hogy a társadalom a tekintélyszerepek betöltésére való alkalmasságot a maskulin tulajdonságokkal asszociálja, melyből fakadóan a férfiak könnyedén monopolizálják a tekintélypozíciókat (pl. politikus, bíró), és az ellenséges szexizmus eszközeivel igyekeznek eltántorítani a nőket attól, hogy férfiak által dominált területekre belépjenek, vagyis, hogy kihívások elé állítsák a patriarchális rendszert.

Melegként egy heteronormatív világban

A heteroszexuális intimitás miatt a nők és férfiak közti kölcsönös függés az ambivalens szexizmus, kiváltképp a jóindulatú szexizmus egyik legfontosabb hajtóereje. Azonban, mivel a meleg férfiak nem függenek intimitás tekintetében a nőktől, nincs szükségük arra, hogy a nőket gyenge, a férfiak védelmére szoruló, szerető feleség szerepére alkalmas teremtményként lássák (Kántás és Kovács, 2022). Más a helyzet az ellenséges szexizmus esetében. Egyrésről, ez az ideológia a férfiak pozícióját erősítve előnyökkel kecsegtethet a meleg férfiak számára is

(Blumell és Rodriguez, 2020; Cross és mtsai, 2019). Másrésztől viszont nem csupán a nők elnyomását konzerválja, de mint a szexizmus minden formája, a patriarchális társadalmi hierarchia fenntartását szolgálja azáltal, hogy azt a férfi-női hatalmi dinamikát erősíti, amelyben a heteroszexuális férfiak társadalmi, politikai, és gazdasági fölénye a mérvadó. Az ellenséges szexizmus végső soron tehát nemcsak a nők felé irányuló ellenséges attitűdöket jelzi előre, hanem minden olyan csoport felé irányuló ellenségességet is, amely csoportok a jelenleg is fennálló patriarchális rendszerre fenyegetést jelenthetnek. Vagyis, a melegek felé irányuló negatív attitűdöket is képes előre jelezni (Glick és mtsai, 2015). A meleg férfiak és leszbikus nők ugyanis a sztereotípiák szerint a polarizált nemi szerepek helyett sokkal inkább a feminin és maszkulin vonásokat elegyítő androgün skálatartományban helyezkednek el (Allen és Robson, 2020; Clarke és Arnold, 2017; Pillard, 1991). A leszbikus nők ráadásul nemcsak, hogy – a sztereotípiák szerint – eltérnek a tradicionális nemi szerepmegjelenítéstől, de szexuális orientációjukból adódóan nem is függenek a férfiktől intimitás tekintetében.

Összességében tehát míg a nők jelentős fenyegetettségélményt élhetnek át a heteroszexuális férfiak jelentős társadalmi, politikai, és gazdasági fölénye miatt, saját negatív élményeikből fakadóan a szexuális kisebbségekhez tartozó férfiak is könnyedén felismerhetik ezt a fenyegetést. Ez a fenyegetés – bár a nők felé irányul – közvetve a meleg férfiakat is érinti azáltal, hogy a patriarchális és heteronormatív¹ hiedelmeknek egy a gyökere. Továbbá a szexuális

kisebbséghez tartozók, például a leszbikus nők, a meleg férfiak és a biszexuális emberek (LMB) jelentős hátrányokat szenvednek az olyan nemi-tradicionalis társadalmakban, mint amilyen Magyarország (Karsay és Virág, 2015). A magyar társadalomban például a szexuális előítéletekből fakadó negatív megkülönböztetés intézményes szinten is erőteljesen jelen van, melynek következtében a szexuális (és a nemi) kisebbségek a társadalmi mellett komoly jogi hátrányokat szenvednek (Takács és Szalma, 2019). Például az azonos neműek házassága jogilag nem elismert, együttes örökbefogadás nem engedélyezett, a homoszexualitás médiában történő megjelenítése pedig erőteljesen korlátozott (ILGA, 2020).

A kérdés tehát az, hogy vajon a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség átélése (nők esetében) és felismerése (férfiak esetében) motiváló hatással van-e az alárendelt csoport tagjaira, hogy nagyobb arányban fogadják el a nőket tekintélyszerepekben (pl. bíró, rendőr, orvos), vagy a társadalomba ágyazott nemi sztereotípiák erősebbnek bizonyulnak, ha kompetenciát igénylő feladat ellátásához kellene választaniuk egy nő és egy férfi között?

A jelen vizsgálat

A társadalmak többsége továbbra is negatívan viszonyul a magas beosztású nőkhöz (Carlson és mtsai, 2006; Ruthig és mtsai, 2021). A női vezetőkhöz való negatív viszonyulást pedig javarészt a tradicionális nemi attitűdök és az ezekhez kapcsolódó szexista hiedelmek konzerválják. Vizsgálatomban arra kerestem a választ, hogy a szexista

¹ Heteronormatív: csak a tradicionális nemi attitűdöket és ciszgender azonosulást tartja természetesnek és normálisnak.

attitűdök, illetve a nőket érő, férfiak általi fenyegetettség miként befolyásolja a nők tekintélyszerepeinek preferenciáját, valamint, hogy a szexuális orientáció miképp árnyalja a nemekkel kapcsolatos attitűdök közötti kapcsolatot.

1. Feltételeztem, hogy a szexista attitűdöket (jóindulatú, ellenséges, illetve neoszexista attitűdök), valamint a nők tekintélyszerepeinek elutasítását tekintve a meleg mutatók a legkisebb egyetértést, őket követik a biszexuálisok, míg ezeket az ideológiákat a heteroszexuális emberek támogatják a legerőteljesebben.

2. Feltételeztem, hogy a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség a meleg emberek körében lesz a legjelentősebb, őket követik a biszexuálisok, majd a heteroszexuálisok.

3. Feltételeztem, hogy a neoszexista hiedelmek, miszerint a nemek közötti egyenlőség már a múlté, szexuális orientációtól függetlenül hatással lesz a nők tekintélyszerepeinek elutasítására.

4. Feltételeztem, hogy szexuális orientációtól függetlenül, a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség (és/vagy ennek felismerése) hatással van arra, hogy valaki inkább elfogadja a nők tekintélyszerepekhez való megjelenését.

MÓDSZEREK

Résztevők és eljárás

Kérdőívemet összesen 471 fő töltötte ki: 147 LMB (73 meleg férfi és lesbikus nő, illetve 74 biszexuális ember), illetve 324 heteroszexuális ember. A mintában 352 nő és 119 férfi vett részt. Az átlagéletkor 27 ($SD = 10,5$)

év volt. A kitöltők közel 45%-ának volt felsőfokú végzettsége (főiskola, alapképzés, mesterképzés vagy posztgraduális képzés). A résztvevők többsége fővárosi (55%), 15% élt nagyvárosban, 30% pedig ennél kisebb településeken. A toborzásra közösségimédia-felületeken került sor; részben kényelmi mintavétel segítségével, részben pedig úgy, hogy a vizsgálatra való felhívást a szexuális kisebbségeket tömörítő felületeken osztottam meg. A részvétel alsó korhatára 18 év volt. A válaszadókat tájékoztattam a vizsgálat témájáról és arról, hogy a kérdőív kitöltése anonim, önkéntes és a kitöltés során bármikor visszavonható. A vizsgálat az Amerikai Pszichológiai Társaság Etikai kódexének megfelelően készült, valamint jóváhagyta az Eötvös Loránd Tudományegyetem etikai bizottsága is².

Mérőeszközök

Neoszexizmus Skála (Tougas és mtsai, 1999). A hattételes skála lehetővé teszi, hogy értékeljük a nőekkel szembeni negatív érzéseket és a nők iránti alacsonyabbrendűségi érzéseket (pl. „Az elmúlt néhány évben a nők többet kaptak a kormánytól, mint amennyit megérdemeltek volna”), amik annak ellenére vannak jelen, hogy valaki a társadalom felé nyilvánosan azt közvetíti, hogy támogatja a nemek közötti egyenlőséget. A tételket ötfokú Likert-skálán mértem. A magasabb pontszám a szexista attitűdökkel való nagyobb egyetértést jelent. A skála megbízhatósága megfelelő volt: $\alpha = 0,670$.

Ambivalens Szexizmus Skála (Glick és Whitehead, 2010 – 12 tételes rövidített változat). *Jóindulatú szexizmus* a nőket morálisan felsőbbrendű, törekény teremtményekként

² Az etikai engedély száma: 2019/153.

tünteteti fel, akik nélkül a férfiak élete nem lehet teljes; míg e törekenységükből fakadóan védelemre és a férfiak támogatására szorulnak mind egzisztenciálisan, mind pedig fizikailag (pl. „A nők megérdemlik, hogy a férfiak nagy becsben tartsák és védelmezzék őket”). A tételeket ötfokú Likert-skálán mértem. A magasabb pontszám a szexista attitűdökkel való nagyobb egyetértést jelent. A skála megbízhatósága megfelelő volt: $\alpha = 0,793$. Az *ellenséges szexizmus* olyan attitűdök összességét méri, amelyek szerint a nők a férfiak feletti kontroll megszerzésére törekednek akár versengés, akár a szexualitás eszközein keresztül (pl. „Ha egy nő igazságos versenyben alulmarad egy férfival szemben, akkor biztosan diszkriminációra fog panaszkodni”). A tételeket ötfokú Likert-skálán mértem. A magasabb pontszám a szexista attitűdökkel való nagyobb egyetértést jelent. A skála megbízhatósága megfelelő volt: $\alpha = 0,760$.

Fenyegetettség Skála (Stephan és mtsai, 2000; Szabó, 2009 – 10 tételes rövidített változat). A *reális fenyegetettség*et mérő skála a férfiak társadalmi státuszából, gazdasági-politikai fölényéből, valamint a fizikai erőfölényből fakadó erőszak és elnyomás veszélyének percepcióját méri (pl. „A férfiaknak túl sok politikai hatalmuk van”). A *szimbolikus fenyegetettség*et mérő skála fókuszában pedig a nőket nemi alapon érő diszkrimináció, előítélet és a nemek közti értékkülönbségek állnak (pl. „A férfiak gyakran elutasítják, hogy a nők hatalommal és felelősséggel járó pozíciót szerezzenek”). A tételeket ötfokú Likert-skálán mértem. Mivel a skála a nőket a férfiak felől érő fenyegetettségét méri, ezért a magasabb pontszám a nők esetében a magasabb szintű észlelt fenyegetettséget jelenti; míg a férfiak esetében azt, hogy felismerik ezt a nőket érő fenye-

getést. A skála megbízhatósága megfelelő volt: $\alpha = 0,827$.

Nők Tekintélyszerepeihez Való Viszonyulás Skála (Rudman és Kilianski, 2000; Ternovics, 2016). A férfi vagy női autoritás iránti preferenciát mérő kérdőív a társadalmi befolyással járó pozíciók öt területét foglalja magában: szakértői, jutalmazó/büntető, referencia, parancsoló és törvényes (pl. „Inkább azt preferálom, ha a magyar miniszterelnök férfi, mint ha nő”). A tételeket ötfokú Likert-skálán mértem. Minél magasabb pontszámot ér el valaki a 15 tételes skálán, annál kevésbé fogadná el, hogy egy nő töltsön be tekintélyszerepet. A skála megbízhatósága megfelelő volt: $\alpha = 0,691$.

A mérőeszközök teljes terjedelmükben a *Melléklet* alfejezetben találhatóak.

Hipotézisek ellenőrzése

Az adatokat az IBM SPSS 24.0 és a PROCESS Macro (Hayes, 2017) bővítménye segítségével elemeztem. Az első két hipotézis tesztelésére varianciaanalízist végeztem (ANOVA), míg a harmadik és negyedik hipotézis ellenőrzéséhez hierarchikus regressziót alkalmaztam.

EREDMÉNYEK

Leíró statisztika

A változók közötti összefüggéseket az *1. táblázat* mutatja be. Némiképp eltérő mértékben, de minden csoport esetében pozitív összefüggés mutatkozott a neoszexizmus, az ambivalens szexista attitűdök (jóindulatú és ellenséges szexista attitűdök egyaránt), valamint a nők tekintélyszerepeinek elutasítása között. A jóindulatú szexizmus esetében a szexuális

orientációnak kiemelt jelentősége volt. Míg a melegek esetében a jóindulatú szexizmus csak az ellenséges szexizmussal és a neoszexizmussal állt összefüggésben, addig a másik két csoport esetében a jóindulatú szexizmus a nők tekintélyszerepeinek elutasításával is kapcsolatban állt. Az ellenséges szexizmus, bár eltérő mértékben, de mindegyik csoport esetében összefüggést mutatott a nők tekintélyszerepeinek elutasításával. Ugyanakkor, csak a biszexuálisok esetében mutatott negatív irányú kapcsolatot a domináns csoport általi észlelt fenyegetettséggel. Továbbá, a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség az LMB-csoportokban összefüggést mutatott a nők tekintélyszerepeinek elfogadásával. Ez a kapcsolat nem jelent meg a heteroszexuális válaszadók esetében.

télyszerepeinek elutasításával. Ugyanakkor, csak a biszexuálisok esetében mutatott negatív irányú kapcsolatot a domináns csoport általi észlelt fenyegetettséggel. Továbbá, a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség az LMB-csoportokban összefüggést mutatott a nők tekintélyszerepeinek elfogadásával. Ez a kapcsolat nem jelent meg a heteroszexuális válaszadók esetében.

1. táblázat. Korrelációs mátrix az átlagok és a szórások között

	M (SD)		2	3	4	5
Homoszexuális emberek (N = 73)						
1. Jóindulatú szexizmus	1,90 (0,74)		0,44***	0,43***	0,04	0,09
2. Ellenséges szexizmus	2,10 (0,84)			0,65***	-0,19	0,29*
3. Neoszexizmus	1,64 (0,59)				-0,28*	0,42***
4. Észlelt fenyegetettség	3,74 (0,62)					-0,38**
5. Nemi tekintélyelvűség	2,23 (46)					-
Bisexuális emberek (N = 74)						
1. Jóindulatú szexizmus	2,33 (0,83)		0,72***	0,60***	-0,12	0,35**
2. Ellenséges szexizmus	2,25 (0,66)			0,76***	-0,36**	0,56***
3. Neoszexizmus	1,87 (0,72)				-0,28*	0,69***
4. Észlelt fenyegetettség	3,50 (0,61)					-0,26*
5. Nemi tekintélyelvűség	2,34 (0,42)					-
Heteroszexuális emberek (N = 324)						
1. Jóindulatú szexizmus	2,85 (0,78)		0,39***	0,29***	0,16**	0,28***
2. Ellenséges szexizmus	2,67 (0,70)			0,54***	-0,002	0,44***
3. Neoszexizmus	2,20 (0,58)				-0,17**	0,58***
4. Észlelt fenyegetettség	3,35 (0,67)					-0,09
5. Nemi tekintélyelvűség	2,57 (0,45)					-

Megjegyzés. N = 471 résztvevő. A statisztikai szignifikancia jelölése: * $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$. A mérések minden esetben ötfokú Likert-skálán történtek.

A nem és szexuális orientáció hatása a szexista attitűdökre

A résztvevők nemét mindegyik vizsgálat esetében kizárólag kontrollváltozóként vettem figyelembe. A jóindulatú szexizmus esetében

szignifikáns különbséget találtam a csoportok között, $F(2,471) = 49,73$; $p < 0,001$; $\eta^2 = 0,176$, míg a nemnek nem volt hatása, $F(1,471) = 1,55$; $p = 0,214$; $\eta^2 = 0,003$. Ezzel ellentétben az ellenséges szexizmus esetében mind a szexuális orientációnak,

$F(2, 471) = 34,33; p < 0,001; \eta^2 = 0,129$, mind pedig a nemnek³, $F(1, 471) = 25,42; p < 0,001; \eta^2 = 0,052$, volt jelentősége. Ehhez hasonlóan, a neoszexizmust vizsgálva is szignifikáns különbséget találtam az eltérő szexuális orientációjú, $F(2, 471) = 35,01; p < 0,001; \eta^2 = 0,130$, és nemű,⁴ $F(1, 471) = 12,54; p = 0,001; \eta^2 = 0,026$, emberek között. Ugyanígy a nők tekintélyszerepeinek elutasítására is hatással volt a szexuális orientáció, $F(2, 471) = 24,55; p < 0,001; \eta^2 = 0,095$, és a nem⁵, $F(1, 471) = 7,08; p = 0,008; \eta^2 = 0,015$. Ez tehát azt jelenti, hogy előzetes feltételezéseimnek megfelelően az összes, jelenlegi nemi hierarchiát fenntartó szexista attitűdöt a heteroszexuális emberek fogadták el a leginkább, náluk kevésbé fogadták el a biszexuális emberek, legkevésbé pedig a meleg férfiak és leszbikus nők azonosultak velük. Emellett, minden esetben a férfiak azonosultak nagyobb arányban a szexista attitűdökkel. Az átlagokat és szórásokat az 1. táblázat mutatja be.

Észlelt fenyegetettség a nem és szexuális orientáció tükrében

A hipotézisemmel összhangban álltak eredményeim, miszerint a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség esetében a nem⁶ szerepe hangsúlyosabb volt, $F(1,471) = 56,38; p < 0,001; \eta^2 = 0,108$, de a szexuális orientáció szerepe is jelentős, $F(2,471) = 24,38; p < 0,001; \eta^2 = 0,095$. Ez azt jelenti, hogy a nők

minden esetben nagyobb fokú fenyegetettség-élményről számoltak be, mint amennyire ezt a – saját nemi csoportjuk felől érkező – fenyegetést a férfiak felismerték. Továbbá, az előzetes feltételezéseimnek megfelelően a melegek voltak a legkitettebbek a domináns csoport általi észlelt fenyegetettségnek.

Nemi tekintélyszerepek és szexista attitűdök

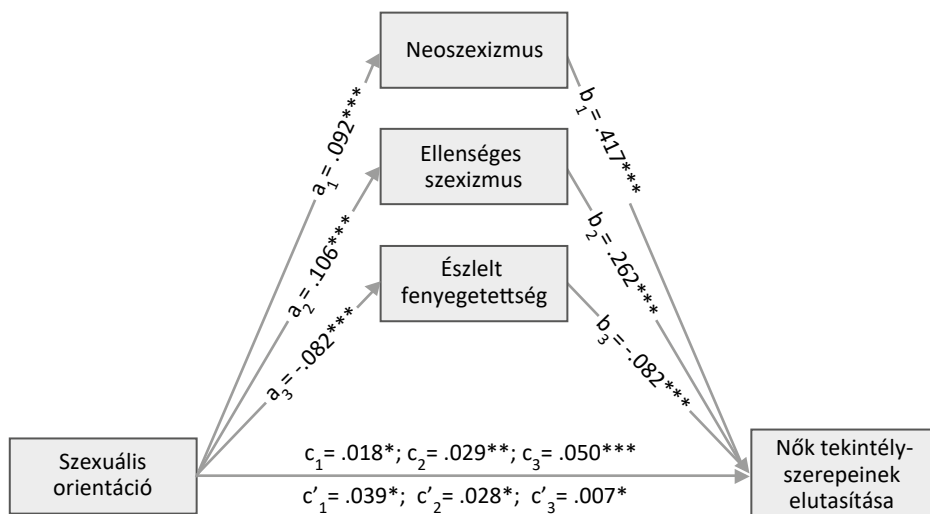
Megvizsgáltam, hogy a különböző szexuális orientációjú emberek esetében milyen attitűdök vannak hatással arra, hogy valaki elutasítja a nők tekintélyszerepekben való megjelenését. Eredményeim azt mutatták, hogy a meleg emberek esetében csak a neoszexizmus jelezte előre a nők tekintélyszerepeinek elutasítását, $r = 0,42; p < 0,001$. Hasonlóképpen, a biszexuális válaszadók esetében is csak a neoszexizmus volt szignifikáns hatással a nők tekintélyszerepeinek elutasítására, $r = 0,69 p < 0,001$. A heteroszexuális válaszadók azonban eltértek a többi vizsgált csoporttól. Az eredmények szerint ennél a csoportnál is megjelent a neoszexizmus, mint a nők tekintélyszerepének elutasítására hatással bíró attitűd, $r = 0,58 p < 0,001$, azonban a heteroszexuális emberek esetében az ellenséges szexizmus is erőteljesen összefüggött az említett elutasítással, $r = 0,44 p < 0,001$. A hierarchikus regresszió eredményeit bővebben a 2. táblázat és az 1. ábra mutatja be.

³ A férfiak ($M = 2,69; SD = 0,93$) nagyobb egyetértést mutattak az ellenséges szexista attitűdökkel, mint a nők ($M = 2,65; SD = 0,80$).

⁴ A férfiak ($M = 2,13; SD = 0,73$) nagyobb egyetértést mutattak a neoszexista attitűdökkel, mint a nők ($M = 2,04; SD = 0,61$).

⁵ Bár szignifikáns volt a különbség, miszerint a férfiak ($M = 2,51; SD = 0,52$) a nőkhöz képest ($M = 2,47; SD = 0,45$) inkább elutasították, hogy nők töltsenek tekintélyszerepeket, érdemes megjegyezni, hogy a különbség mértéke csekély volt.

⁶ A nők ($M = 3,53; SD = 0,61$) fenyegetettségélménye nagyobb, mint azt a férfiak ($M = 3,15; SD = 0,76$) felismerik.

1. ábra. A szexista attitűdök és az észlelt fenyegetettség mediálót hatása a szexuális orientáció és a nők tekintélyszerepeinek elutasítása között (Megjegyzés: A szexuális orientáció kódolása a következő: 0 = homoszexuális, 1 = biszexuális, 2 = heteroszexuális résztvevő.)

2. táblázat. A nők tekintélyszerepeinek elutasítását vizsgáló regressziós elemzés eredménye

Kimeneti változó: Nők tekintélyszerepeinek elutasítása								
		B	SE	β	t	p	LLCI	ULCI
1. Szexuális orientáció (Homoszexuális emberek)	Konstans	2,59	0,38		6,90	<0,001	1,39	3,33
	Neoszexizmus	0,26	0,11	0,33	2,25	0,03	0,03	0,48
	Ellenséges szexizmus	0,03	0,08	0,05	0,37	0,72	-0,13	0,19
	Jóindulatú szexizmus	-0,04	0,08	-0,06	-0,49	0,62	-0,19	0,11
	Észlelt fenyegetettség	-0,21	0,08	-0,28	-2,47	0,02	-0,37	-0,04
2. Szexuális orientáció (Bisexuális emberek)	Konstans	1,54	0,13		12,08	<0,001	1,29	1,80
	Neoszexizmus	0,37	0,08	0,63	4,84	<0,001	0,22	0,52
	Ellenséges szexizmus	0,05	0,08	0,08	0,63	0,53	-0,11	0,22
3. Szexuális orientáció (Heteroszexuális emberek)	Konstans	1,44	0,09		16,12	<0,001	1,27	1,62
	Neoszexizmus	0,38	0,04	0,49	9,18	<0,001	0,30	0,46
	Ellenséges szexizmus	0,11	0,03	0,17	3,17	0,02	0,04	0,18

Megjegyzés. $N = 471$ résztvevő. ULCI (upper limit of the confidence interval) = konfidenciaintervallum felső szintje; LLCI (lower limit of the confidence interval) = konfidenciaintervallum alsó szintje. Konfidenciaszint = 95%. A következő kovariánsokat vettem figyelembe: Jóindulatú Szexizmus, Ellenséges Szexizmus, Neoszexizmus és (Domináns csoport általi) Észlelt Fenyegetettség. A nemet mint kontroll változót vontam be a vizsgálatba.

1. A hierarchikus regressziós analízis 3. blokkjának hatása: $\Delta R^2_{\text{első blokk}} = 0,173$; $\Delta R^2_{\text{második blokk}} = 0,010$; $\Delta R^2_{\text{harmadik blokk}} = 0,067$.
2. A hierarchikus regressziós analízis 1. blokkjának hatása: $\Delta R^2_{\text{első blokk}} < 0,482$.
3. A hierarchikus regressziós analízis 1. blokkjának hatása: $\Delta R^2_{\text{első blokk}} < 0,358$.

Nemi tekintélyelvűség és a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség

Az egyetlen csoport, akik esetében kapcsolatban állt egymással a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség (illetve ennek felismerése) és a nők tekintélyszerepeinek elfogadása, a meleg emberek csoportja volt. Esetükben a nők – férfiak általi – észlelt fenyegetettségélménye (illetve férfi válaszadók esetében ennek a fenyegetésnek a felismerése) közepesen erős negatív összefüggést mutatott a nők tekintélyszerepeinek elutasításával, $r = -0,38$; $p = 0,001$. A hierarchikus regresszió eredményeit bővebben a 2. táblázat és az 1. ábra mutatja be.

MEGVITATÁS

Kutatásom fő célkitűzése az volt, hogy megvizsgáljam mely nemekkel kapcsolatos attitűdök állják gátját a nők tekintélyszerepekben való elfogadásának a különböző szexuális orientációjú csoportok körében. Ehhez először megvizsgáltam a szexuális orientáció hatását arra, hogy az egyes csoportok mennyire fogadják el a szexista attitűdöket. Függetlenül attól, hogy az ellenséges szexizmus, a jóindulatú szexizmus vagy éppen a neoszexizmus volt a vizsgálat fókuszában, ezekkel az attitűdökkel a meleg férfiak és leszbikus nők azonosultak a legkevésbé, míg a heteroszexuális emberek a leginkább. Abból kiindulva, hogy az ellenséges szexizmus nem csak a nők, de általában az LMB emberek felé irányuló negatív attitűdökre is hatással van (Glick és mtsai, 2015), érthető, hogy az LMB emberek miért nem köteleződnek el érdemben ezen hiedelmek mellett. Ettől eltekintve, az eredmény, miszerint – bár eltérő mértékben, de – minden

szexuális orientációjú csoportban jelen volt a szexista hiedelmek támogatottsága, alátámasztja a korábbi eredményeket, amelyek szerint ezek az attitűdök, amelyek a fennálló különbségek tagadása révén jelentősen aláássák a nemek közötti egyenlőség elérését, észrevétlenül és a kulturális normába ágyazottan vannak jelen a társadalomban (Gomes és mtsai, 2021; Kántás és Kovács, 2022; Martínez és mtsai, 2010).

Továbbá, előzetes feltételezésemnek megfelelően, a leszbikus nők és a meleg férfiak mutattak nagyobb rugalmasságot annak tekintetében, hogy elfogadnának-e nőket különböző tekintélyszerepekben. Válaszaik alapján ugyanis a többi csoporthoz képest jelentősen nagyobb mértékben támogatnák, hogy nők is képviseltesék magukat olyan – magas presztízsű – tekintélyszerepekben, mint amilyen az orvos, bíró vagy éppen rendőr. Hozzájuk képest a biszexuális emberek valamivel kevésbé támogatják a nők ezen szerepekben való megjelenését. A biszexuális embereknél pedig már csak a heteroszexuálisok utasították el nagyobb arányban azt a gondolatot, hogy nők töltsenek be tekintélyszerepeket.

Eredményeim hátterében többféle magyarázat is állhat. Egyrészt, egy 2018-as brit tanulmány szerint (Aksoy és mtsai, 2018) annak ellenére, hogy a meleg férfiak nagyobb arányban töltenek be menedzseri pozíciót, mint heteroszexuális társaik, ez csak az alacsony-szintű menedzseri pozíciókra igaz; a magasabb szinteken azonban, hasonlóan a nőkhöz, jelentősen alulreprezentáltak. Elképzelhető, hogy ez az üvegplafon, amelybe a nőkhöz hasonlóan a meleg férfiak is rendre beleütköznek a szakmai életükben, arra sarkallja őket, hogy inkább a hozzájuk hasonlóan hátrányos helyzetben lévő nőket, mintsem a mindannyiukat elnyomó, domi-

náns csoport tagjait akarják látni olyan pozíciókban, amelyek az egyes csoportok társadalmi presztízsét növelik. Másrészt, a nők általában véve elfogadóbban viszonyulnak a meleg emberekhez, mint a férfiak (Poteat és Anderson, 2012), ezért elképzelhető, hogy a melegek inkább olyanokat szeretnének hatalmi pozíciókban látni, akik kevésbé ellenséges attitűddel vagy épp kifejezetten szövetségesként viszonyulnak hozzájuk.

A fenyegetettségélményt vizsgálva látható volt, hogy a nők, kiváltképp a leszbikus nők, minden esetben magasabb szintű fenyegetettségélményről számoltak be, mint amennyire ezt a nőket érő fenyegetést a férfiak felismerték. Továbbá, abból kiindulva, hogy az LMB embereket milyen jelentős negatív diszkrimináció sújtja Magyarországon (lásd pl. gyűlöletbeszéd és más gyűlöletbűncselekmények számának emelkedése vagy a homofóbia intézményi szintű jelenléte; ILGA, 2020; Takács és mtsai, 2012), nem meglepő, hogy a meleg emberek érezték magukat a leginkább fenyegetve (vagy ismerték fel leginkább a nők fenyegetettségét). Ami a nők tekintélyszerepeinek elfogadását illeti, eredményeim szerint az ellenséges szexizmus csak a heteroszexuális emberek esetében állt kapcsolatban a nők tekintélyszerepeinek elutasításával, míg ez a kapcsolat a neoszexizmus esetében szexuális orientációtól függetlenül is jelen volt. Vagyis, az a hiedelem, miszerint a nők már nem csupán elérték a kívánt nemek közötti egyenlőséget, de már többet is követelnek annál, szexuális orientációtól függetlenül hatással volt arra, hogy a válaszadók elutasítsák a gondolatot, hogy nők töltsenek be tekintélyszerepeket.

Eredményeim azt sugallják, hogy a nők tekintélyszerepeinek elutasítása szempontjából alapvető különbség van az ellenséges

és neoszexista hiedelmek közt. Ugyanis, bár a korábbi szakirodalmak a jóindulatú szexizmus esetében emelték ki a heteroszexuális kölcsönös függés jelentőségét (lásd például Glick és Fiske, 1996), úgy tűnik, hogy az ellenséges szexizmus esetében is kiemelt jelentősége van annak, hogy ez miképp formálja a nőkről alkotott képet. A Sztereotípa Tartalom Modell szerint, ha egy nő férfiak dominálta területen helyezkedik el, akkor bár kompetensnek tartják, 'elveszíti' szerethetőségét (Becker és mtsai, 2011; Eckes, 2012). Így tehát, a szexista hiedelmeket támogató heteroszexuális férfiaknak az az érdeke, hogy a nőket továbbra is 'szerethetőnek', vonzóknak lássák, még ha ezzel párhuzamosan alkalmatlannak is tartják őket a kompetenciát igénylő feladatok betöltésére. Vagyis, a nők eltántorítása vagy épp ellehetetlenítése a kompetenciát igénylő szerepek betöltésétől – még ha nem is mindig tudatos folyamatok eredménye, de – kulcsfontosságú azon férfiak számára, akik a szexista hiedelmek alapján viszonyulnak a nőkhöz.

A neoszexizmus azonban úgy tűnik, hogy egészen eltérő módon áll kapcsolatban azzal, hogy valaki elutasítja a nők tekintélyszerepekben való megjelenését. Egyrészt, a neoszexista attitűdöket elfogadó emberek nem feltétlenül ellenzik a nemek közötti egyenlőséget, sőt, akár nem tradicionális nemi szerepek iránt is elköteleződhetnek; azonban tagadják, hogy egyáltalán létezne nőket érő diszkrimináció (Gomes, 2021; Swim és Cohen, 1997). Ezért a szexizmus ezen új formája, amely tagadja az egyenlőtlenség és a diszkrimináció fennállását, a nem nem-tradicionális (*gender non-traditional*) emberek körében is teret hódíthat, ezáltal pedig szélesebb körben akadályozhatja a társadalmi nemek jelentőségének felismerését és a nőket érő diszkrimináció csökkentését.

Noha a korábbi szakirodalom arra már kitért, hogy az eddig említettek miatt a neoszexista férfiak és nők nem támogatják a nőjogi mozgalmakat (Campbell és mtsai, 1997), sem pedig azt, hogy nők töltsenek be vezető pozíciókat (Cross és mtsai, 2019), vizsgálatom arra is rámutat, hogy ez a kapcsolat szexuális orientációtól függetlenül is jelen van.

Tehát a neoszexizmus még a szexista attitűdöket egyébként kevésbé támogató LMB emberek körében is befolyásolta a nők tekintélyszerepeinek elutasítását. Ugyanakkor, a férfiak felől érkező fenyegetettség meg tapasztalása – vagy felismerése – a meleg esetében éppen a nők tekintélyszerepeinek elfogadásával állt kapcsolatban. Azaz, vizsgálatom szerint a melegek körében az észlelt fenyegetettség megélése, illetve felismerése a nők tekintélyszerepeinek elfogadásával függött össze. Elképzelhető, hogy azok, akiknél a domináns csoport általi észlelt fenyegetettség a nők tekintélyszerepeinek preferenciájával függött össze, tudják, hogy a nőjogi mozgalmak és a szexizmus elleni harc szorosan összefügg a heteroszexizmus elleni küzdelemmel, lévén, hogy a homofóbia a szexizmus eszköze (Pharr, 1997). Ezzel összhangban figyelembe vehetik, hogy ugyanazok a tradicionális nemi ideológiák állják gátját a nők egyenjogúságának, mint amik például az LMB emberek iránti ellenségességgel vagy a melegházasság ellenzésével is kapcsolatban állnak (Ungaretti és Etchezahar, 2013).

KRITIKAI ÉSZREVÉTELEK ÉS KONKLÚZIÓ – KITEKINTÉS

A kutatási kérdés újszerű megközelítése árnyaltabb képet ad a szexuális orientáció és a nemekkel kapcsolatos attitűdök kapcsola-

táról, azonban az eredmények általánosíthatósága korlátozott. Ennek egyik oka, hogy a kutatásban részt vevők többsége fiatal felnőttekből áll, akik a korábbi vizsgálatok szerint inkább nyitottak a liberális értékrendre. Ám ez a nyitottság az idő előrehaladtával csökkenni látszik (McHugh és Frieze, 1997). Valószínűleg ebből fakadt az is, hogy a neoszexista hiedelmek támogatottsága gyengén manifesztálódott. Ez utóbbi háttérben az is állhat, hogy hazánkban a nőkkel szembeni nyíltan ellenséges attitűdök elfogadottsága jelentős, így nincs szükség azok elkendőzésére. Továbbá, mivel a csoportokon belüli nemi arányok kiegyensúlyozatlanok voltak, ezért nem volt lehetőség annak vizsgálatára, hogy a szexuális orientáció és a nem együttes figyelembevételével miként alakulnak az eredmények.

Ezek ellenére a kutatás új és jelentős irányok felé nyit, hiszen míg az ambivalens szexista attitűdöket évtizedek óta behatóan vizsgálják, a neoszexista attitűdökről eddig kevesebb szó esett a szakirodalomban. Ráadásul a szexuális orientáció szerepe a szexista attitűdök elfogadásában továbbra is alulkutatott. Eredményeim jelentősége két területre összpontosul. Egyrészt felhívja a figyelmet arra, hogy a neoszexista attitűdök társadalmi beágyazottsága olyannyira erőteljes, hogy míg az ambivalens szexista attitűdök esetében szexuális orientációtól függ, hogy befolyásolja-e az egyén preferenciáját a nők tekintélyszerepben való elfogadásával kapcsolatban, addig a neoszexizmus minden esetben a nők magas státuszú foglalkozásainak elutasításával jár együtt. Másrészt, ráirányítja a figyelmet arra a jelenségre, hogy azok, akik a domináns csoport által észlelt jelentősebb fenyegetettségélményről számolnak be, vagy ismerik fel azt, inkább fogadnának el nőket tekintélyszerepekben.

Ezen kapcsolat alátámaszthatja az igényt, miszerint a nők jogainak érvényesítéséhez és a nők szempontjainak figyelembevételéhez több olyan nőre van szükség, akik ezeket a szempontokat képviselik akár politikai, akár szervezeti szinten. Továbbá az, hogy a domináns csoport által a nőket érő fenye-

getettséget felismerő meleg férfiak is nagyobb preferenciát mutattak a nők tekintélyszerepekben való megjelenése iránt azt is jelentheti, hogy az empátia erősítésével több férfi szövetséges köteleződik el a nemek közötti egyenlőségért folytatott harc mellett.

SUMMARY

ATTITUDES TOWARDS THE AUTHORITY ROLES OF WOMEN IN THE REFLECTION OF SEXUAL ORIENTATION AND SEXIST BELIEFS

Background and aims: Despite the improvement of women's social status in the last century, gender inequality is still an unsettling issue, especially in Hungary. One of the biggest gaps between women and men is manifested in power. Men are still most commonly accepted in authority roles like doctors, judges, and political leaders, while women are perceived as incompetent for these roles. My aim was to assess how different subtle sexist attitudes – like ambivalent sexism and neosexism – affect the acceptance or rejection of women in authority roles. Furthermore, how sexual orientation and perceived threat by men might interfere with this relation between sexist beliefs and the rejection of women in authority roles.

Methods: Using a questionnaire ($N = 471$), I assessed the endorsement of ambivalent sexist attitudes and the level of perceived threat among people with different sexual orientations. Afterwards, I applied multiple hierarchical regression to predict the attitudes that can lead to rejection of women in authority roles.

Results: Gay people endorsed sexist attitudes the least, while they were most affected by the threat men pose to the subordinated groups. The latter led them to support women in authority roles more. Hostile sexism only among straight people, while neosexism predicted women's rejection in authority roles among all groups.

Discussion: While women's rejection in authority roles via hostile sexism highly depended on sexual orientation, neosexism seemed to be so culturally embedded that it influenced people's judgement on women's competence regardless of sexual orientation. Sexism's effect, however, can be reduced if one is recognising the threat men can pose to women.

Keywords: ambivalent sexism; neosexism; gender inequality; perceived threat; authority roles

IRODALOM

AKSOY, C. G., CARPENTER, C. S., FRANK, J., HUFFMAN, M. L. (2018): *Gay Glass Ceilings: Sexual Orientation and Workplace Authority in the UK*. IZA Institute of Labor Economics, Bonn. <https://ftp.iza.org/dp11574.pdf> (Letöltés ideje: 2022. február 11.)

- ALLEN, M. S., ROBSON, D. A. (2020): Personality and Sexual Orientation: New Data and Meta-analysis. *The Journal of Sex Research*, 57(8). 953–965. DOI: [10.1080/00224499.2020.1768204](https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1768204)
- BARRETTO, M., ELLEMERS, N. (2005): The burden of benevolent sexism: How it contributes to the maintenance of gender inequalities. *European Journal of Social Psychology*, 35(5). 633–642. DOI: [10.1002/ejsp.270](https://doi.org/10.1002/ejsp.270)
- BECKER, J. C., GLICK, P., ILIC, M., BOHNER, G. (2011): Damned if she does, damned if she doesn't: Consequences of accepting versus confronting patronizing help for the female target and male actor. *European Journal of Social Psychology*, 41(6). 761–773. DOI: [10.1002/ejsp.823](https://doi.org/10.1002/ejsp.823)
- BLUMELL, L. E., RODRIGUEZ, N. S. (2020): Ambivalent Sexism and Gay Men in the US and UK. *Sexuality and Culture*, 24. 209–229. DOI: [10.1007/s12119-019-09635-1](https://doi.org/10.1007/s12119-019-09635-1)
- CAMPBELL, B., SCHELLENBERG, E. G., SENN, C. Y. (1997): Evaluating measures of contemporary sexism. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1). 89–102. DOI: [10.1111/j.1471-6402.1997.tb00102.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00102.x)
- CARLSON, D., KACMAR, M., WHITTEN, D. (2006): What men think about executive women. *Harvard Business Review*, 84. 713–733.
- CLARKE, H. M., ARNOLD, K. A. (2017): Diversity in gender stereotypes? A comparison of heterosexual, gay and lesbian perspectives. *Canadian Journal of Administrative Sciences / Revue canadienne des sciences de l'administration*, 34(2). 149–158. DOI: [10.1002/cjas.1437](https://doi.org/10.1002/cjas.1437)
- CONNOR, R. A., GLICK, P., FISKE, S. T. (2016): Ambivalent sexism in the twenty-first century. In Sibley, C. G., Barlow, F. K. (eds): *The Cambridge Handbook of the Psychology of Prejudice*. Cambridge University Press, Cambridge. 295–320.
- CROSS, E. J., OVERALL, N. C., LOW, R. S. T., NULTY, J. K. (2019): An interdependence account of sexism and power: Men's hostile sexism, biased perceptions of low power, and relationship aggression. *Journal of Personality and Social Psychology: Interpersonal Relations and Group Processes*, 117(2). 338–363. DOI: [10.1037/pspi0000167](https://doi.org/10.1037/pspi0000167)
- DELGADO-IGLESIAS, A. J., ORTIZ-LÓPEZ, M., MONTEOLIVA, A., AGUILAR-LUZÓN, M. C. (2019): Moderating role of the experience of having had a female boss in relationship between neosexism and unfavorable attitudes toward female leaders. *The Journal of Psychology*, 153(4). 436–461. DOI: [10.1080/00223980.2018.1564723](https://doi.org/10.1080/00223980.2018.1564723)
- DIEKMAN, A. B., STEINBERG, M., BROWN, E. R., BELANGER, A. L., CLARK, E. K. (2017): A goal congruity model of role entry, engagement, and exit: Understanding communal goal processes in STEM gender gaps. *Personality and Social Psychology Review*, 21(2). 142–175. DOI: [10.1177/1088868316642141](https://doi.org/10.1177/1088868316642141)
- EAGLY, A. H., DIEKMAN, A. (2003): The Malleability of Sex Differences in Response to Changing Social Roles. In Aspinwall, L. G., Staudinger, U. M. (eds): *A Psychology of Human Strengths: Fundamental questions and future directions for a positive psychology*. APA, Washington, DC. 103–115.
- EAGLY, A. H., KARAU, S. J. (2002): Role congruity theory of prejudice toward female leaders. *Psychological Review*, 109(3). 573–598. DOI: [10.1037/0033-295X.109.3.573](https://doi.org/10.1037/0033-295X.109.3.573)
- EAGLY, A. H., WOOD, W., JOHANNESSEN-SCHMIDT, M. C. (2004): Social role theory of sex differences and similarities: implications for the partner preferences of women and men.

- In Eagly, A. H., Beall, A. E., Stenberg, R. J. (eds): *The Psychology of Gender*. Guilford Press, New York, NY. 269–295.
- EC – EUROPEAN COMMISSION (2021): *2021 Report on Gender Equality in the EU*. Publications Office, Luxembourg. DOI: [10.2838/04403](https://doi.org/10.2838/04403)
- ECKES, T. (2012): Paternalistic and envious gender stereotypes: Testing predictions from the stereotype content model. *Sex Roles*, 47(3–4). 99–114. DOI: [10.1023/A:1021020920715](https://doi.org/10.1023/A:1021020920715)
- EIGE – EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY (2021): *Gender Equality Index – Power in Hungary for the 2021 edition*. <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021/domain/power/HU> (Letöltés ideje: 2021. szeptember 19.)
- ELLEMERS, N. (2018): Gender stereotypes. *Annual Review of Psychology*, 69. 275–298. DOI: [10.1146/annurev-psych-122216-011719](https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122216-011719)
- FEATHER, N. T., BOECKMANN, R. J. (2007): Beliefs about gender discrimination in the workplace in the context of affirmative action: Effects of gender and ambivalent attitudes in an Australian sample. *Sex Roles*, 57(1–2). 31–42. DOI: [10.1007/s11199-007-9226-0](https://doi.org/10.1007/s11199-007-9226-0)
- FERGUSON, T. W. (2018): Female leadership and role congruity within the clergy: Communal leaders experience no gender differences yet agentic women continue to suffer backlash. *Sex Roles*, 78(5–6). 409–422. DOI: [10.1007/s11199-017-0803-6](https://doi.org/10.1007/s11199-017-0803-6)
- FISKE, S. T. (1998): Stereotyping, prejudice, and discrimination. In Gilbert, D. T., Fiske, S. T., Lindzey, G. (eds): *The Handbook of Social Psychology*. McGraw-Hill, New York, NY. 357–411.
- FISKE, S. T. (2018): Stereotype Content: Warmth and Competence Endure. *Current Directions in Psychological Science*, 27(2). 67–73. DOI: [10.1177/0963721417738825](https://doi.org/10.1177/0963721417738825)
- FISKE, S. T., CUDDY, A. J. C., GLICK, P., XU, J. (2002): A model of (often mixed) stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6). 878–902. DOI: [10.1037/0022-3514.82.6.878](https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.6.878)
- GLICK, P., FISKE, S. T. (1996): The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(3). 491–512. DOI: [10.1037/0022-3514.70.3.491](https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.3.491)
- GLICK, P., FISKE, S. T. (2001): An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American Psychologist*, 56(2). 109–118. DOI: [10.1037/0003-066X.56.2.109](https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.2.109)
- GLICK, P., WHITEHEAD, J. (2010): Hostility toward men and the perceived stability of male dominance. *Social Psychology*, 41(3). 177–185. DOI: [10.1027/1864-9335/a000025](https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000025)
- GLICK, P., WILKERSON, M., CUFFE, M. (2015): Masculine identity, ambivalent sexism, and attitudes toward gender subtypes. *Social Psychology*, 46(4). 1–8. DOI: [10.1027/1864-9335/a000228](https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000228)
- GOMES, A., GONÇALVES, G., SOUSA, C., SANTOS, J., GIGER, J.-C. (2021): Are we getting less sexist? A ten-year gap comparison analysis of sexism in a Portuguese sample. *Psychological Reports*, 125(4). 1–18. DOI: [10.1177/00332941211011073](https://doi.org/10.1177/00332941211011073)
- GOOD, J. J., RUDMAN, L. A. (2010): When female applicants meet sexist interviewers: The costs of being a target of benevolent sexism. *Sex Roles*, 62(7–8). 481–493. DOI: [10.1007/s11199-009-9685-6](https://doi.org/10.1007/s11199-009-9685-6)

- HAMMOND, M. D., OVERALL, N. C. (2016): Sexism in intimate contexts: How romantic relationships help explain the origins, functions, and consequences of sexist attitudes. In Sibley, C. G., Barlow, F. K. (eds): *The Cambridge Handbook of the Psychology of Prejudice*. Cambridge University Press, Cambridge. 321–343
- HAYES, A. F. (2017): *Introduction to Mediation, Moderation, And Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach*. Guilford, New York, NY.
- ILGA (2020): *Annual Review 2020*. <https://www.ilga-europe.org/annualreview/2020> (Letöltés ideje: 2021. december 1.)
- IPU – INTER-PARLIAMENTARY UNION PARLINE (2021): *Global data on national parliaments – Monthly ranking of women in national parliaments*. <https://data.ipu.org/women-ranking?month=6&year=2021> (Letöltés ideje: 2022. április 21.)
- KARSAY D., VIRÁG T. (2015): *Kérdőjelek helyett: LMBTQI-kisokos a médiának*. Magyar LMBT Szövetség. http://ittvagyunk.lmbtszovetseg.hu/sites/default/files/kerdojelek_helyett_WEB.pdf (Letöltés ideje: 2017. május 3.)
- KÁNTÁS, É. M., KOVACS, M. (2022). The role of sexual orientation and the perceived threat posed by men in the acceptance of sexism. *Acta Psychologica*, 230. 103749. DOI: [10.1016/j.actpsy.2022.103749](https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2022.103749)
- KOBUURTAY, T., SYED, J., HALOUB, R. (2019): Congruity between the female gender role and the leader role: A literature review. *European Business Review*, 31(6). 831–848. DOI: [10.1108/EBR-05-2018-0095](https://doi.org/10.1108/EBR-05-2018-0095)
- KOVACS, M. (2012): The Gendered Representation of Politicians: “Think Politician – Think Male”? In Kiss, P. (ed.): *Social Political Context for Intergroup Relations and Public Thoughts*. ELTE, Budapest. 11–22.
- KOVÁCS, M. (2007): Nemi sztereotípiák, nemi ideológiák és karrier aspirációk. *Educatio*, 1. 99–114.
- KUCHYNKA, S. L., BOSSON, J. K., VANDELLO, J. A., PURYEAR, C. (2018): Zero-Sum thinking and the masculinity contest: Perceived intergroup competition and workplace gender bias. *Journal of Social Issues*, 74(3). 529–550. DOI: [10.1111/josi.12281](https://doi.org/10.1111/josi.12281)
- MACEIRA, H. M. (2017): Economic Benefits of Gender Equality in the EU. *Intereconomics*, 52. 178–183. DOI: [10.1007/s10272-017-0669-4](https://doi.org/10.1007/s10272-017-0669-4)
- MARTÍNEZ, C., PATERNA, C., ROUX, R., FALOMIR, J. M. (2010): Predicting gender awareness: The relevance of neo-sexism. *Journal of Gender Studies*, 19(1). 1–12. DOI: [10.1080/09589230903057142](https://doi.org/10.1080/09589230903057142)
- MASSER, B. M., ABRAMS, D. (2004): Reinforcing the glass ceiling: The consequences of hostile sexism for female managerial candidates. *Sex Roles*, 51(9–10). 609–615. DOI: [10.1007/s11199-004-5470-8](https://doi.org/10.1007/s11199-004-5470-8)
- McHUGH, M. C., FRIEZE, I. H. (1997): The measurement of gender-role attitudes: A review and commentary. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1). 1–16. DOI: [10.1111/j.1471-6402.1997.tb00097.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00097.x)
- PHARR, S. (1997): *Homophobia: A weapon of Sexism*. Chardon Press, Berkeley, CA.
- PILLARD, R. C. (1991): Masculinity and femininity in homosexuality: „Inversion” revisited. In Gonsiorek, J. C., Weinrich, J. D. (eds): *Homosexuality: Research Implications for Public Policy*. Sage, Newbury Park, CA. 32–43.

- POTEAT, V. P., ANDERSON, C. J. (2012): Developmental changes in sexual prejudice from early to late adolescence: The effects of gender, race, and ideology on different patterns of change. *Developmental Psychology*, 48(5). 1403–1415. DOI: [10.1037/a0026906](https://doi.org/10.1037/a0026906)
- RAMIRO-SÁNCHEZ, T., RAMIR, M. T., BERMÚDEZ, M. P., BUELA-CASAL, G. (2018): sexism in adolescent relationships: A systematic review. *Psychosocial Intervention*, 27(3). 123–132. DOI: [10.5093/pi2018a19](https://doi.org/10.5093/pi2018a19)
- RATLIFF, A. K., REDFORD, L., CONWAY, J., SMITH, T. C. (2017): Engendering support: Hostile sexism predicts voting for Donald Trump over Hillary Clinton in the 2016 U.S. presidential election. *Group Processes & Intergroup Relations*, 22(4). 578–593. DOI: [10.1177/1368430217741203](https://doi.org/10.1177/1368430217741203)
- RESKIN, B., ROSS, C. E. (1995): Jobs, authority, and earnings among managers: The continuing significance of sex. In Jacobs, J. A. (ed.): *Gender Inequality at Work*. Sage, Thousand Oaks, CA. 432–365.
- RUDMAN, L. A., KILIANSKI, S. E. (2000): Implicit and explicit attitudes toward female authority. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(11). 1315–1328. DOI: [10.1177/0146167200263001](https://doi.org/10.1177/0146167200263001)
- RUTHIG, J. C., KEHN, A., FISHER, W. N., CARSTENS NAMIE, E. M. (2021): Consequences of a zero-sum perspective of gender status: Predicting later discrimination against men and women in collaborative and leadership roles. *Sex Roles*, 85. 13–24. DOI: [10.1007/s11199-020-01199-x](https://doi.org/10.1007/s11199-020-01199-x)
- SCHARLE, A. (2015): *Attitudes to gender roles in the Czech Republic, Hungary and Poland*. Study produced under grant agreement ‘Growth-Innovation-Competitiveness: Fostering Cohesion in Central and Eastern Europe’ of the EU FP7/2007-2013. https://eige.europa.eu/docs/96_HU.pdf (Letöltés ideje: 2022. november 22.)
- SCHIEIN, V. E. (2001): A Global Look at Psychological Barriers to Women’s Progress in Management. *Journal of Social Issues – Gender, Hierarchy and Leadership*, 57(4). 675–688. DOI: [10.1111/0022-4537.00235](https://doi.org/10.1111/0022-4537.00235)
- SHERIF, M. (1966): *Group Conflict and Cooperation*. Routledge and Kegan Paul, London.
- STEPHAN, C. W., STEPHAN, W. G., DEMITRAKIS, K. M., YAMADA, A. M., CLASON, D. L. (2000): Women’s attitudes toward men. An integrated threat theory approach. *Psychology of Women Quarterly*, 24(1). 63–73. DOI: [10.1111/j.1471-6402.2000.tb01022.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2000.tb01022.x)
- SWIM, J. K., COHEN, L. L. (1997): Overt, covert, and subtle sexism: A comparison between the Attitudes Toward Women and Modern Sexism Scales. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1). 103–118. DOI: [10.1111/j.1471-6402.1997.tb00103.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00103.x)
- SWIM, J. K., AIKIN, K. J., HALL, W. S., HUNTER, B. A. (1995): Sexism and racism: Old-fashioned and modern prejudices. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(2). 199–214. DOI: [10.1037/0022-3514.68.2.199](https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.2.199)
- SWIM, J. K., MALLETT, R., STANGOR, C. (2004): Understanding subtle sexism: Detection and Use of Sexist Language. *Sex Roles*, 51(3–4). 117–128. DOI: [10.1023/b:sers.0000037757.73192.06](https://doi.org/10.1023/b:sers.0000037757.73192.06)
- SWIM, J. K., MALLETT, R., RUSSO-DEVOSA, Y., STANGOR, C. (2005): Judgments of Sexism: A Comparison of the Subtlety of Sexism Measures and Sources of Variability in Judgments of Sexism. *Psychology of Women Quarterly*, 29(4). 406–411. DOI: [10.1111/j.1471-6402.2005.00240.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2005.00240.x)

- SZABÓ M. (2009): A társadalmi nemekkel kapcsolatos dinamikus nézetrendszerek szociálpszichológiai vizsgálata: Ideológiák és sztereotípiák, nemi tipizáltság és társas identitás. PhD disszertáció. ELTE PPK, Pszichológiai Doktori Iskola, Budapest.
- TAKÁCS, J., SZALMA, I. (2019): Social Attitudes towards Homosexuality in Hungary and Romania. *Intersections EEJSP*, 5(1). 71–99. DOI: [10.17356/ieejsp.v5i1.463](https://doi.org/10.17356/ieejsp.v5i1.463)
- TAKÁCS, J., DOMBOS, T., MÉSZÁROS, G., TÓTH, T. P. (2012): Don't ask, don't tell, don't bother: Homophobia and the heteronorm in Hungary. In Trappolin, L., Gasparini, A., Wintemute, R. (eds): *Confronting Homophobia in Europe: Social and Legal Perspectives*. Hart Publishing, Oxford. 79–106.
- TERNOVICS, F. (2016). *Gender és politikusok, képviselőjelöltek percepciója*. BA szakdolgozat. ELTE, Budapest
- TOUGAS, F., BROWN, R., BEATON, A. M., JOLY, S. (1995): Neosexism: plus ça change, plus c'est pareil. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(8). 842–849. DOI: [10.1177/0146167295218007](https://doi.org/10.1177/0146167295218007)
- TOUGAS, F., BROWN, R., BEATON, A. M., ST-PIERRE, L. (1999): Neosexism among women: The role of personally experienced social mobility attempts. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(12). 1487–1497. DOI: [10.1177/01461672992510005](https://doi.org/10.1177/01461672992510005)
- UNGARETTI, J., ETCHEZAHAR, E. (2013): Gender role ideology according to sex, acceptance of women's rights and gay marriage. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 3(15). 40–45.
- VAN VEELLEN, R., DERKS, B. (2021): Academics as Agentic Superheroes: Female academics' lack of fit with agentic stereotype of success limits their career advancement. *British Journal of Social Psychology*, 61(3). 748–767. DOI: [10.1111/bjso.12515](https://doi.org/10.1111/bjso.12515)
- WEF – WORLD ECONOMIC FORUM (2021): *Global Gender Gap Report 2021*. <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021/in-full> (Letöltés ideje: 2022. április 11.)

MELLÉKLET

Neoszexista hiedelmek (Tougas és mtsai, 1995)

A nőknek nem kellene olyan helyekre erőltetniük magukat, ahová nem tartoznak.

Nehéz női főnököknek dolgozni.

A nők elvárásai a nemek közötti egyenlőség tekintetében egyszerűen túlzóak.

Az elmúlt néhány évben a nők többet kaptak a kormánytól, mint amennyit megérdemelték volna.

Az egyetemek rosszul teszik, hogy nőket is felvesznek drága tanulmányi képzésekre, mint amilyen az orvostudományi, amikor valójában nagyon sokan közülük otthagyják a munkájukat pár év után, hogy felneveljék a gyerekeiket.

Ambivalens szexizmus (Glick és Whitehead, 2010; Kovács, 2007)

A sok nőre jellemző lelki tisztaságot csak nagyon kevés férfi mondhatja magáénak.

A nők megérdemlik, hogy a férfiak nagy becsben tartsák és védelmezzék őket.

A nők a férfiak feletti kontroll megszerzésével próbálnak hatalomhoz jutni.

Minden férfinak szüksége van egy nőre, akit imádkat.

Nő nélkül a férfi nem lehet teljes.

A nők eltúlozzák a munkahelyi problémáikat.

Ha egy nő már megszerzett egy férfit magának, akkor általában megpróbálja rövid pórázon tartani.

Ha egy nő igazságos versenyben alulmarad egy férfival szemben, akkor biztosan diszkriminációra fog panaszkodni.

Sok nő élvezetet talál abban, hogy először szexuálisan megközelíthetőnek mutatkozik, majd mégis visszautasítja a férfi közeledését.

A nők erkölcsi érzéke kifinomultabb, mint a férfiaké.

A férfiaknak fel kell áldozniuk saját jóllétüket, hogy anyagi biztonságot teremtsenek a párjuknak.

A feministák túlzott követeléseket támasztanak a férfiakkal szemben.

Domináns csoport általi észlelt fenyegetettség (Stephan és mtsai, 2000; Szabó, 2009)

A férfiaknak túl sok politikai hatalmuk van.

A feleségek és anyák nem kapnak annyi elismerést a férfiaktól, mint amennyit megérdemelnének.

A nők sorsát túl gyakran irányítják a férfiak.

A legtöbb férfi egyenrangúnak kezeli a nőket. (F)

A férfiak gyakran elutasítják, hogy a nők hatalommal és felelősséggel járó pozíciót szerezzenek.

A férfiak nem értékelik annyira a gyerekeket és a családot, mint amennyire kellene.

Sok nő él félelemben a férfiak agresszivitása miatt.

A férfiak túl sok függetlenséget akarnak a kapcsolataikban.

Magyarországon kevés pénzt és figyelmet fordítanak a nőket segítő programokra. A férfiak gyakran félreértik a nők szándékait.

Nemi Tekintélyszerepek (Rudman és Kilianski, 2000; fordította: Ternovics, 2016)

Ha komoly jogi problémám akadna jobban örülnék, egy férfi, mint egy női ügyvédnek. Azok az emberek, akikre leginkább felnézek, nők. (F)

Kényelmesebben érezném magam, ha a repülőgépen, amin utazok, férfi lenne a pilóta. Szívesebben venném, ha egy rendőr, aki megállítana nő lenne, mint ha egy férfi. (F)

Inkább az preferálom, ha a magyar miniszterelnök férfi, mint ha nő.

Általánosságban inkább dolgoznék egy férfinak, mint egy nőnek.

Ha egy komoly műtétet lenne, jobban bíznék egy férfi sebészben.

Ha politikáról van szó, inkább szavaznék egy férfire, mint egy nőre.

Jobban szeretem, ha az egyetemi kurzusok nagyobb részét férfi professzor tartja, mint ha nő.

Személy szerint, inkább mennék férfi orvoshoz.

Általánosságban a nők jobb vezetők, mint a férfiak. (F)

A legtöbb területen inkább egy férfitől fogadnék el tanácsot, mint egy nőtől.

Általánosságban egy férfitől jobban fogadnék el utasításokat, mint egy nőtől.

Ha bíróság előtt kéne állnom, jobban szeretném, ha a bíró nő lenne. (F)

Általánosságban jobban érzem magam, ha egy férfi a főnök, mint ha egy nő.